La festa de la Música Catalana

El discurs del President

Mtre. Antoni Nicolau

Senyors:

[illegible]

Doble missió de l'Orfeó

[illegible]

La cançó

[illegible]

Adolescència de l'Orfeó

[illegible]

Virilitat de l'Orfeó

[illegible]

En Millet

[illegible]

Per què l'Orfeó es admirat

[illegible]

Ofrena

[illegible]

LA FESTA

[illegible]

ASPECTE DEL PALAU

[illegible]

L'HEMICICLE

[illegible]

COMENÇA LA FESTA

[illegible]

DISCURS DEL MESTRE NICOLAU

[illegible]

LA MEMORIA DEL JURAT

[illegible]

LA REGINA DE LA FESTA

[illegible]

Segueix a 5.ª plana

La festa de la Música Catalana

El discurs del President

Mtre. Antoni Nicolau

Senyors:

Haig de parlar de l'Orfeó Català. En aquesta festa que commemora el vinticinquè aniversari de sa fundació no sabria parlar d'altra cosa. Però temo que els ajornaments que l'han retrassada hagin esvaït l'oportunitat de mes paraules: amb motiu d'aqueixa commemoració ja s'han dit i repetit tantes i tant justes i belles coses ,que lo meu potser sigui sobrant. Si us cansa, no gasteu compliments, digueu-me prou. Ho dic ben sincerament, perquè, creieu-me, és mólt penós per a un músic sentir-se fòra de temps.

Doble missió de l'Orfeó

Quan l'èxtasi de contemplació retrospectiva que caracteritza la primavera del nostre renaixement es convertí en neguit de vida i es començà a sentir la necessitat d'una acció constructiva moderna i pràctica, uns joves, lamentant la decadència cada dia més sensible de les nostres agrupacions chorals, resolgueren formar un chor perfecte que fos per a ells model i estímul. Encisats pel sentit catalanesc dels darrers chors d'En Clavé, llur ideal era cantar-los amb perfecció, amb una perfecció que fins llavors no havia mai estat assolida ni tan sols imitada. Un d'aquells joves, músic predestinat, amarat de la primera saba del nostre renaixement, saba de pura poesia, es consagrà a la direcció. I nasqué l'Orfeó Català.

Les institucions, com els homes, no tenen al principi conciència exacta de llur destí. Es que el destí dels homes i de les institucions no és sols una resultant de llur voluntat i llurs facultats, depèn també de les necessitats del medi en què evolucionen. Així, les necessitats de la fase moderna de Catalunya han ampliat considerablement el destí que llurs fundadors atribuiren a aquell chor. La missió de l'Orfeó Català era més trascendent.

Catalunya, agotada per llargues lluites, va perdre la conciència de sa personalitat. Terrer propici per a prosperar-hi les pitjors influències, la decadència musical italiana en féu sa feudatària. De l'Art modern que es formà i florí durant son atuïment, sol sen sentí un ressò llunyà; en desconegué la música pura (sonates, trios, quartets, simfonies, etc.) que en porta la saba; li era representat per obres dramàtiques, gairebé totes elles filles d'un art secundari o degenerat. El romanticisme, mal comprès, acabà de desorientar son criteri; creia sincerament el geni incompatible amb la cultura; massa ciència l'assecava; clàssic li era sinònim de narcòtic; la inspiració

dins; és un símbol vivent que excita i orienta, té modalitats que imposa, com imposa ses formes característiques d'expressió. El símbol no conté força; desperta la que prèviament ha d'existir en nosaltres. La cançó és força; força canalitzada. Força espontania, inevitable, perquè dimana d'una llei natural. El sentiment s'ha d'espandir; com ha de florir la planta. La gama de lirismes que produeix aquesta llei és infinita, com la de flors; el cromatisme que va de la interjecció a la «Salve» és inapreciable. Es una llei fatal; els homes que no poden o no volen crear-se cants, adopten els dels altres. Així la cançó imposa ses modalitats i característiques. En totes èpoques i edats; en tots els moviments de la humanitat, evolutius o simplement expansius, exteriors o íntims, trobem la cançó religiosa o profana, secular o novella, espandint, intensificant i orientat el sentiment. La cançó, tota melodia i esperit, aixecava la humanitat del paganisme i enlairava vers el cristianisme; la cançó, més humanitzada per la limitació rítmica, favoria la instauració de la Reforma; la cançó, tota ritme i carn, excitava en la revolució francesa l'acció cruenta que ha portat els drets de l'home. Imposant ses característiques de raça, la cançó va dividir l'art musical en tres grans escoles: l'alemanya, la francesa i la italiana; modernament ha fet brotar l'escola russa, la individualitat polaca Chopin, la sueca Grieg. En la vida íntima, la cançó ens porta els primers accents de la veu de la nostra mare; la cançó sembra en els nostres cors els primers gèrmens de joia i de bondat; la cançó orienta la nostra ànima atribulada quan acompanyem els nostres amors a les portes de la vida eterna; la cançó ens enlaira per a demanar al Senyor pau per a ells en llur darrera estada. Perxò deia un gran polític: «Deixeu-me fer les cançons d'un poble i jo us abandonaré ses lleis.»

Els homes dels primers temps del nostre renaixement, enlluernats pel geni dels poetes i mal disposats per l'ambient musical que respiraven, estimaren poc les nostres cançons; i, malgrat l'apostolat d'alguns precursors, romangueren oblidades. Reintegrant-les, doncs, al cor de Catalunya i fonamentant-ne l'evolució moderna, l'Orfeó Català havia d'obrir una nova dèu d'energia; dèu que, completant l'obra dels poetes, reconstruint la tradició expansiva, fent que Catalunya canti amb modalitat propia, contribuirà poderosament a assegurar a la personalitat catalana el lloc que li correspòn en la gran síntesi que avui s'està formant: el modern sentiment ibèric de patria, la nova Espanya.

I la cançó anava fent sa obra. Els homes que penetrava sentien una llum interior que els illuminava el fons de l'ànima; se'ls despertava un amor instintiu per les coses de la terra; davant tot lo que n'és representatiu, s'enternien com si trobessin l'estimada després d'una llarga absència: era l'ànima catalana convalescent que reprenia possessió de son casal i es commovia davant els objectes que li recordaven temps de salut i prosperitat. Així, la vella Catalunya, del cap passava al cor; les idees dels poetes i vidents es sintetitzaven en sentiments; la reflexió es feia impuls, i l'acció regeneradora era cada dia més intensa. En ciutats, viles i pobles, de la llevor deixada per l'Orfeó en ses excursions, o portada per la ventada sanitosa, hi nasqueren noves societats, que, a son exemple, infiltraven la fe en la vitalitat de Catalunya i en son nou destí. La cançó moderna i grollera obrí pas a l'antiga i sana. Per aquest camí, el vell cant despertà el vell gest; els antics ballets de nostres comarques, amagats en el bell fons de les muntanyes avergonyits de dir-se catalans, reviscolats tornaren a les viles per a foragitar-ne la dança lasciva, i conscients i orgullosos de sa prosàpia no temien mostrar-se a ciutat; la clàssica sardana, de l'Empordà davallà cap el Vallès, i trenant-se i destrenant-se per Catalunya, s'ha fet la dança nacional. Fins els emblemes més ingenus de la nostra antiga mentalitat, com si pressentíssin la gran festa major de Catalunya, es commogueren: unes festes de la Mercè van aplegar a Barcelona els gegants, nanos, patums, serps i dracs de mólts pobles de Catalunya. Ah, senyors!, jo recordo l'emoció que em despertaren. Jo recordo la devoció amb què els seguia; pensant que ells havien estat testimonis de la vida expansiva de la nostra Catalunya; pensant que la imatge seva, als que de petits l'hem contemplada, ens sintetitza una edat nostra i un tros de la nostra pàtria; pensant en la dolçor que son record porta al cor de l'exilat. Els matins anava a contemplar-los al Parc, on eren guardats. El primer dia que ens hi vèiem, sense saber el nostre nom, ens parlàvem com si sempre ens haguessim conegut; el segon dia ens sentiem germans, ens estimàvem. Es que dins nostre hi havia renascut la Catalunya bona, la Catalunya ingènua, la Catalunya manyaga; hi havia renascut com els infants que surten d'una grossa malaltia: més tendra, més hermosa; hi havia renascut per obra de la cançó, la nostra dolça cançó que del cel era tornada als nostres cors.

El coneixement de la polifonia migeval és de suma utilitat per a la nostra renaixença musical. Nascuda directament del cant popular i del gregorià, germans carnals de la nostra cançó, ofereix ensenyaments i models a l'evolució del nostre art. La nostra tradició musical és el cant que fa desper-

donada a sa senyera, l'Orfeó sentí nàixer nous deures.

Catalunya era transformada. Les obres cabdals i definitives de l'art modern foren conegudes, les dramàtiques que el resumeixen s'anaven incorporant al repertori del nostre teatre d'òpera, i les clàssiques de música pura eren base pràctica d'ensenyament en les nostres principals escoles; assaonat son criteri, sa terra esdevingué fèrtil, la bona llevor hi germinava, noves institucions començaven a arrelar-hi, i un art cultivat naixia del cant popular. L'acció política, que ja tenia cançó, també havia fet son camí; idees d'un civisme completament oblidat, havien renascut, i empeltades en la nova sentimentalitat, purificaren el sufragi, prostituït per les necessitats del centralisme; per aquest camí l'esperit renovador penetrava al Congrés, Diputacions i Ajuntaments i es plasmaven els diversos matiços polítics.

Però, el deliri ultra-modernista menaçava al novell planter, i l'acció política encenia dins de Catalunya una forta lluita. L'Orfeó intensificà els dos aspectes de sa missió. Començà a divulgar les obres de Bach, soca formidable on totes les escoles modernes han xuclat saba que les ha vigoritzat; i instituí la Festa de la Música Catalana; festa que fomenta la recollecció de les nostres velles cançons, sa adaptació a l'art modern per medi de l'harmonització i sa evolució, exigint que les obres originals en portin substància o esperit.

Ni l'Orfeó ni sa complexa missió, cabien en els estatges que Barcelona podia proporcionar-los-hi; ni era digne que una tan alta representació de Catalunya anés a lloguer. Llurs protectors, acabdillats per un noble patrici, li aixecaren aquest casal; casal on acudeixen els models que fomenten nostre progrés, on són acullides les iniciatives que han de contribuir a la nostra creixença, on tota l'espiritualitat de la Catalunya renaixent dóna fe de vida. L'Orfeó volgué que fós el Palau de la Música Catalana, i que en lloc preferent, com al·legoria de sa missió, hi figuri En Clavé, la nostra viola, enfront d'en Wagner, la reina de les flors més ubriagadora dels moderns invernacles.

I en el perfecte compliment de sa doble missió, l'Orfeó ha trobat sa vida; de la doble corrent, l'amor a la terra purificant l'art, i l'art vigoritzant l'amor a la terra, n'ha nascut la força que l'ha nodrit i fet créixer. Així, el tendre plançó d'ara vinticinc anys, el chor nascut per a cantar les obres d'En Clavé, és avui l'escolania de Catalunya; la senyera, el tàlam que cobeja son encarnació més excelsa; i la boira blanca que la nimba, en les glorioses excursions a Madrid, París i Londres, s'és tornada grossa nuvolada; nuvolada que lluny de desfer-se en torrents devastadors, escampa rosades benefac-

tiva, filla únicament de la inspiració que l'ha creada, mai de la vibració sentimental del medi expressiu. Les agrupacions d'aficionats, nascudes a l'escalf d'un ideal, tenen un fons sentimental propens a sobreixir, i la força i l'espontaneitat d'aquest fons en fan difícil l'ordenació; els costa harmonitzar-lo amb la limitació i proporció musical; o la disciplina indispensable a la rítmica i a la dinàmica ofeguen el sentiment, o el sentiment desequilibra el conjunt. L'Orfeó obté aquest equilibri d'una manera perfecta. El jovent que el neguit de renovació artística i patriòtica acobla sota sa senyera, habituat elementalment a ordenar el sentiment per la pràctica col·lectiva del cant popular, i flexibilitzat per la preparació tècnica i espiritual que cada obra requereix, conservant l'harmonia del conjunt, sense destruir cap línia, vibra a l'unissó d'En Millet. I vibrant així, l'Orfeó Català és admirat i estimat totseguit de tothom.

Es admirat i estimat, perquè, junt amb les característiques de races i de temperaments, fa sentir el fons comú d'humanitat i el sentit d'eternitat que les obres contenen. Les obres en que brilla la guspira divina de la inspiració, tenen un pregon sentit d'eternitat, un sentit de cosa definida: la bellesa és per a nosaltres una rosada de repòs i de deslliurança; ella dóna a la nostra vida, que és una continua pregunta, la pau d'una definició. Es per aquest sentit i aquell fons que les obres s'enlairen damunt les divisòries de les pàtries i s'universalitzen. Es per aquest sentit i aquell fons que l'Orfeó fa comprendre i fruir: a nosaltres, les boires massices del nord; als del nord, nostres meridionalismes lluminosos; als francesos, els subjectivismes germànics; als germans, les elegàncies franceses; als romàntics, les formes clàssiques; als tradicionalistes, les intuicions romàntiques; als senzills, les inquietuts dels esperits complicats; als complicats, la frescor i ingenuitat dels senzills. I com boires, colors, subjectivismes, elegàncies, fruit de conciència, intuicions, inquietuts i sinceritats, les expressa amb l'accent de l'apòstol ple d'una noble missió; amb la fe del que fa obra de justícia; amb la convicció del que es sent segellat per una força superior, ho és totseguit admirat, totseguit estimat; les obres expressades així van de dret al cor amb el raig de llum de l'inspirat.

Ofrena

L'Orfeó Català, obeïnt a un lògic impuls, ha volgut que la festa predilecta de ses bodes d'argent fós la festa de la cançó popular catalana, la festa de les flors boscanes del nostre sentiment, la festa de l'englantina i de la viola del cor de Catalunya. Pensant, sens dubte, que l'he vist nàixer i que en la

cula per les venes de l'Orfeó com sang forta i sempre rejovenida; regula els bategs de son cor amb el cor de Catalunya; infón en son esperit la fortitut dels cims enesprats d'on devalla; la serenor de les planes verdes per on s'escampa, l'amplitut de la mar blava que l'escolta. Ella s'ha donat a l'Orfeó sense mesura i l'Orfeó n'ha fet flor dels séus amors. ¿Com no havia d'ésser per a ella la més alta benhaurança? I a la crida que l'Orfeó endressà als nostres músics per a que una vegada més vestissin la vella cançó sempre nova amb les millors gales de la seva art, apleguessin varietats innúmeres amb un piadós i respectuós sentit, i respongueren com mai nombrosos i s'amostraren destres com mai.

I entrà després amb un curt però precís i just juí de cada composició.

I. Premi de 500 ptes. a la composició «Glosa de la cançó popular «Els dos camins».

Autor: Joan Manen.

La melodia és formosa com poques n'hi hagi, i tècnicament és obra d'un treball acurat, conscient i d'un sentit de modernitat, sana i forta. La poesia de la cançó popular s'ha engrandit en l'esperit del músic, que n'ha fet un poema d'amor ardent.

II. Premi de 300 ptes. a les tres cançons populars harmonitzades per a chor d'home: «La Raimundeta», «L'Alabau» i «El frare blanc».

Autor: Josep Sancho Marraco.

Són bellament harmonitzades amb un sentit mólt just del caràcter de les veus mascles.

III. Premi de 300 ptes. a les tres cançons populars, per a chor mixte: «Sant Josep i la Mare de Deu», «Cançó de bressol» i «Nit de vetlla».

Autor: Antoni Pérez.

La segona és una melodia simplicíssima, amb una harmonització interessant i encertada.

IV. Premi de 300 ptes. a les cançons populars per a chor mixte: «El mestre», «Cançó de lladre» i «Lo fill de Don Gallardó».

Autor: Josep Sancho Marraco.

Les harmonitzacions són fetes amb talent i mà expertíssima.

Premi extraordinari de 75 ptes. a la cançó popular «El pastoret».

Autor: Climent Lázaro.

Premi extraordinari de 75 ptes. a la cançó popular «El testament d'Amelia».

Autor: Josep Cumellas Ribó.

Premi extraordinari de 75 ptes. a la cançó popular «Els fadrins de Sant Boi».

Autor: Antoni Pérez.

Menció honorífica: a la cançó «Ai, ma vida».

V. Premi de 500 ptes. a la glosa de caràcter joiós d'una cançó popular.

No s'ajudica.

VI. Premi de 250 ptes. a la col·lecció de cançons populars catalanes, a una veu, amb acompanyament de piano: «El

devingué erma; les bones llevors no hi germinaven; les institucions que s'intentava arrelar-hi, si tenien una mica de volada, morien mancades de saó; si eren primitives, no sortien de llur estat embrionari; i les poques flors que hi naixien, com les descloses entremig de l'obra d'En Clavé, s'anaven marcint sota la brossa que les ofegava. Per ço la centuria passada, quan, il·luminada pel geni de la raça, s'adonà de sa decadència, necessitava, més que corretgir defectes simptomàtics, reeducar son sentiment musical bastardejat, per a posar-se en poc temps al nivell artístic contemporani.

Hi ha més encara. Les noves aspiracions de Catalunya, la vida mateixa d'Espanya ,que afeblida i corcada necessitava també ésser reconstruïda, exigien una intervenció en la política, fortament renovadora. Aquesta intervenció tenia un greu perill: podia matar la personalitat catalana tot just renaixent. Calia, doncs, vigoritzar-la; calia enfortir-la perquè pogués resistir les lluites que l'actuació política encendria; calia remoure i vivificar en el cor de tots els catalans el sediment ancestral perquè fos el nexe que els unís en les èpoques de tràngol, en els moments de perill.

A aquesta doble missió havia de col·laborar l'Orfeó Català. Fent-se un chor perfecte, seria un instrument d'adaptació de Catalunya al sentit modern. ¿Com havia de contribuir a vigoritzar la personalitat catalana?

Permeteu, senyors, que digui algunes coses ben sabudes de mólts de vosaltres; però són coses que l'esperit desarrelador del nostre temps voldria fer oblidar; convé recordar-les i afermarles.

La cançó

Els actes dels homes són fills dels sentiments; la idea sense el sentiment seria com la gota d'aigua sospesa en l'atmòsfera: s'evaporaria quedant estèril. Així com les gotes d'aigua per a fertilitzar la terra hi han de caure i amarar-la, les idees, per a tenir eficàcia, han d'infiltrar l'organisme de l'home, commoure'l i juntar-se formant síntesis, que són els sentiments. Llavors naix l'acció. El sentiment és, doncs, vida. Perquè és vida, grana, s'estén i formant síntesi de síntesi arriba a commoure el món; perquè és vida, fructifica: tota l'obra humana és son fruit; i perquè és vida, floreix: la flor del sentiment és la cançó.

Dient i jo repetint que la cançó és la flor del sentiment, no fem una figura de pura retòrica. La cançó no és l'acte del sentiment, com la flor no és el fruit de la planta; n'és una expansió; el sentiment maternal fa a la mare breçar son fill, la mare breça i canta; el sentiment patriòtic fa soldat a l'home, l'home va a la guerra i canta. Es l'expansió que n'afirma l'espiritualitat. Els sentiments baixos no tenen cançó pròpia; llurs cants són parodies fetes amb desferres d'altres cançons. Sols canten pròpiament els sentiments nobles, els sentiments empeltats en la gran vibració unisal: l'amor. El sentiment de por egoista, no canta; la por de perdre un ser estimat, canta. El sentiment d'odi inspirat per un enemic personal, no canta; l'odi a l'enemic de la patria ,canta.

Aquesta expansió, la cançó, té la virtut del símbol; desperta el sentiment que l'ha engendrada: a la mare mig adormida, la cançó li mou el peu i torna a breçar son infant; el soldat defallit, un cant de la terra l'aixeca i torna a defensar la pàtria. Però la cançó, feta de la substància més íntima de l'ànima nostra: poesia i música, penetra més en-

la confiança instintiva dels veritables apòstols; cap dificultat material els commovia, per totes tenien la mateixa solució: cantar millor. Quan eren sol·licitats per a col·laborar en alguna manifestació artística o patriòtica, no preguntaven quina quantitat ingressaria a la caixa, sols un temor els preuocupava: no cantar prou bé. L'excitant fonamental comú de tots ells era l'amor a la terra; aquest amor era tan carn de sa carn. que mai se'ls ocorregué definir-ne la forma ni cercar-ne el color; ells cantaven inspirats per Catalunya, com canten els ocells moguts per la primavera. Son cantar era ple d'una noble dolcesa, mai arribava a l'estridència, penetrava per l'expressió intensa i justa, i la ingenuïtat en captivava. La ingenuïtat era tan sincera, que davant l'entusiasme que son cant despertava es miraven embadalits els uns als altres, tot estranyats que, com ells deien, els hagués sortit tan bé.

Durant aquesta primera època cantaren els chors catalans d'En Clavé: les primeres flors naturals del nostre renaixement aparegueren per primera vegada amb tot llur encís. Fou el primer acte trascendent de l'Orfeó. Fins llavors la personalitat musical d'En Clavé havia estat confosa: el Clavé d'«Els Xiquets de Valls» era el mateix de «La Gratitut»; l'Orfeó, com l'artífex que separa l'or de la terra que el conté i de la pedra amorfa en treu el diamant, va fer sorgir la veritable: la d'«Els Xiquets de Valls».

La llum d'alba serena que irradiava l'Orfeó, i l'ambient purificador que prop d'ell es respirava, atreien els amants de l'art i de la terra, i creixia el nombre d'elements que li havien de facilitar sa missió. Aviat un estol de noies afegí poesia viva al chor d'homes; una senyera primorosa s'aixecà damunt sos cants per a donar-los, com ells canten, més llum als ulls i més força al braç .I els nobles sentiments que l'evangeli florit de l'Orfeó despertava en el cor dels homes, es condensava a l'entorn de la senyera formant una boira blanca que la seguia per tots sos romiatges.

Adolescència de l'Orfeó

Amb l'exemple del chor d'homes, el de noies fou aviat ensinistrat; l'Orfeó entrà en plena primavera, i els dos aspectes de sa missió s'accentuaren netament. Emprengué la divulgació de les obres cabdals de la polifonia mig-eval, arrels de l'art modern; al mateix temps col·laborava a l'execució d'altres modernes, desconegudes per manca d'un chor prou apte; i amb son prestigi artístic i significació patriòtica, que atreien nombrosos devots a tots els actes en què prenia part, contribuí a sostenir iniciatives i institucions que haurien fracassat abandonades a llurs propies forces. En tots els programes hi prodigava el ferment regenerador: les cançons populars. El major àmbit i la riquesa de timbres que les seccions de nois i noies afegien al chor d'homes, en feien més atractiva l'harmonització; els músics, sentint que en l'acoblament amb l'art cultivat, la nostra cançó més donava que rebia, l'anaven estimant més, i hi cercaven l'esperit de sos composicions. Fou una feliç inspiració fer-les cantar també per tot el chor en sa forma monòdica primitiva amb tècnica perfecta i sense perdre el caient popular; modernitzades sols per la forma d'expressió, afirmaven son valor intrínsec i sa eficàcia n'era augmentada.

El sentiment musical de Catalunya es purificava ràpidament.

un sentiment purament religiós. Avui, un poble que surt de les tenebres hi ha trobat accents incomparables per afirmar sa fe i cantar la joia de tornar a veure la llum; és una forma vella que vibra impulsada per la frisança del nostre desvetllament; és Catalunya agraïda, que s'enlaira vers Deu en la inspiració eternal que conté. Jo, quan entre aquestes parets amarades de catalanitat, en aquest temple on mengem el blat dels nostres camps convertit en pa de vida nova, i bevem el vi de les nostres vinyes tornat sang pura que ens regenera, hi sento el «Credo» de Palestrina, exaltada la fe en la nostra renaixença, en el doll de llum de l'Amén em sembla veure-hi sorgir una visió profètica de Poblet reconstruït.

Virilitat de l'Orfeó

En la història, el mateix que en la naturalesa, els processos de vida es juxtaposen: sota el floreixement d'una època hi fermenten les idees que han de constituir la següent. Així ha procedit la vida de l'«Orfeó». Durant sa adolescència, els choristes, en les estones d'esplai parlaven sovint de la «Novena simfonia» de Beethoven, la gran cançó cim central de l'art músic modern. Dic cançó, perquè tota obra d'art la conté: en tota obra d'art hi floreix el sentiment d'una raça, d'un temperament o d'un individu. En comentaven l'oda final: les tres variacions gegantines de la joia: la joia-amor, la joia-heroisme i la joia-fe, que es fonen en un esclat de joia universal. Les dificultats chorals gairebé insuperables els fascinaven. Els semblava que Beethoven, conscient i enamorat de sa obra, l'havia rodejada de perills perquè la vulgaritat no pogués profanar-la; com Wotan rodejà de foc sagrat a Brunilda, la verge guerrera, sa filla predilecta, perquè sols un heroi arribés fins ella. A poc a poc, la «Novena simfonia» s'anà fent, pels homes, la dòna ideal de l'adolescent, l'àngel fet carn que il·lumina tots els séus actes; per les noies, l'heroi d'ulls dolços per quí daleixen sacrificar-se. I tots frisaven per a començar-ne els estudis. Però el mestre dubtava; l'Orfeó no tenia encara plena conciència del propi valer, li mancava la confiança en sí mateix necessària per assolir els grans cims. La Providència vetllava. La ciutat de Nissa convocà un concurs internacional d'orfeons; quan la nova arribà a l'Orfeo, el mestre, inspirat per un pressentiment profètic, enarbolà la senyera; i els choristes, contemplant sa dolça magestat, anaren serenament a la lluita. La senyera, després de fer-los més triomfants, tornà plena de branques de llor, fulles de roure i flors de grèbol, i a la boira blanca que la circundava s'hi afegí l'admiració conscient del nostre poble.

En la memorable serie de concerts de l'any 1900 l'Orfeó realitzà el somni de glòria de sa adolescència cantant la «Novena simfonia» de Beethoven. Més, totes les glòries tenen son calvari; en el cim de la seva hi trobà la gota de fel. Després del triomf i en plena apoteosi, l'Orfeó Català fou profanat: amb un frèvol pretext sa gloriosa senyera va ésser embargada. Un clam d'indignació agrupà a son entorn tot Catalunya catalana. La boira blanca s'embaumà d'encens. I en el cor dels catalans la senyera de l'Orfeó fou consagrada símbol del renaixement de Catalunya.

En plena conciència de sa virilitat i santificat per la bofetada de Màrcus

tres veïns de paladar refinat i els fills de les boires i neus del nord, l'han admirat i estimat així que l'han conegut; l'han admirat amb la mateixa veneració que nosaltres l'admirem, l'han estimat amb el mateix amor que nosaltres l'estimem.

En Millet

Presumo, senyors. que en aquell músic predestinat amarat de la primera saba del nostre renaixement, heu reconegut al nostre estimat Millet, al nostre admirat Millet, al nostre generós, al nostre bondadós Millet. El nom de l'Orfeó suggereix el d'En Millet; el d'En Millet desperta idees d'admiració, de generositat i de bondat que totseguit es sintetitzen en un sentiment de fonda simpatia que ens el fa voler nostre. En Millet és l'ungit de la nostra ànima col·lectiva per a regir l'expressió de lo més íntim d'ella: son cant. En Millet és la vestal que vetlla el foc sagrat de Catalunya.

Pensant amb ell no sé què admiro més: el català excels, l'home miraculós que no té cap enemic, malgrat l'admiració que inspira, o l'artista extraordinari que manifesta ses impressions amb una plenitut harmònica que atrau i subjuga, commou i convenç. De l'home, no sé què més estimo: la sensibilitat saturada de lògica, o la raó amorosida; la fe religiosa, o la tolerància; la noblesa amb què ha anat pujant al lloc preeminent que ses facultats li han creat, o l'humilitat amb què s'hi manté. De l'artista, no sé lo que més em captiva: els escrits literaris plens de sana filosofia, enjoiada amb imatges poètiques i harmonies de paraula encisadores, o els cants impregnats del misticisme encarnat característic de la nostra cançó; la intuició amb què s'assimila la forma i la substància íntima de les obres musicals, o la claretat amb que les tramet en ensenyaments i crítiques; la tècnica impecable de ses interpretacions, o l'expressió intensa amb què la vivifica. De ses interpretacions, de ses obres, dels actes de sa vida, no puc dir el que en prefereixo: la joventut que respiren, o la respectuosa disciplina que la pondera. De tot ell, no sé el que em meravella més: l'equilibri o la continuitat.

En Millet no té d'aquells aspectes que en diuen genials. Sovint en la psicologia dels homes eminents, la preponderància d'unes qualitats sobre les altres, els defectes mateixos, trenquen línies i fan nàixer curves que formen figures que els caracteritzen, com la silueta d'una muntanya caracteritza un horitzó. En Millet, harmonia humana, és com l'horitzó serè del nostre Mediterrà: tot extensió, tot blavor.

Per què l'Orfeó es admirat

Aquesta convivència de valors en un sol home ha fet possible l'exuberància i la magnificència amb que l'Orfeó ha complert sa missió. I l'equilibri i la continuitat n'ha fet un chor, ja ho he dit, excepcional.

Els grans chors formats per professionals, en ses millors execucions, únicament fan sentir els matiços de ritme i de intensitat que es poden consignar gràficament en la partitura; els choristes hi són inconscients, com les pedres d'un edifici, del conjunt de l'obra i del sentiment que l'ha inspirada; la impressió que en resulta imposa sempre, però rarament emociona; quan commou, l'emoció és com la que desperta l'obra arquitectònica, purament subjec-

LA FESTA

Fou un acte solemnial i grandiós, digne coronament d'aquest enfilall de festes artístiques que ja fa temps s'estan celebrant per commemorar la Vinticinquena de la Fundació de l'Orfeó Català, l'entitat capdal de la Catalu artística.

ASPECTE DEL PALAU

El Palau de la Música Catalana s'havia endiumenjat. A les entenes de les balconades s'hi havien aiçat les banderes de les quatre barres i de Sant Jordi, i dels empits hi penjaven sumptuosos tapiços. El vestíbol i escala d'honor, adornada amb matolls i garbes de plantes disposades artísticament. Municipals de gran gala donaven guàrdia d'honor. Una gernació immensa, no sols omplia la sala, sinó tots els passadissos. Al Palau no hi cabia ni una persona més; s'hi estava apaït.

Les baranes de les llotges estaven adornades amb draperia de vellut carmesí.

L'HEMICICLE

L'hemicicle culminava amb el trono de la regina sota sumptuós dosser cobricelat per una immensa bandera catalana, amb llorers de bola ,palmes i altres plantes artístiques. De la barana de les galeries penjaven domassos de bandera catalana.

COMENÇA LA FESTA

Els sons de les orgues que entonaven la marxa dels reis d'Aragó i els aplaudiments del públic indicaren que arribaven les autoritats.

Aparegué la Senyera i fou ovacionada. Seguien l'alcalde senyor marquès d'Olèrdola, els tinents d'alcalde senyors Puig i Alfonso, de Riba, i Martí Ventosa, els regidors senyors Busquets, Carrera i Balañà, el secretari senyor Planes i el cap de la guàrdia urbana senyor Ribé; els diputats provincials senyors Puig i Cadafalch, Bastardas, Sansalvador, Pericas, Ysamat i el majordom senyor Utrillo; el president de l'Orfeó don Joaquim Cabot i altres individus de la Junta de l'Orfeó, que ocuparen la presidència a la dreta de l'hemicicle. Seguia finalment el Jurat, compost pels mestres Nicolau, Millet, Mas i Serracant, i Pujol, que ocuparen la presidència de l'esquerra.

Les tres seccions de l'Orfeó: les senyoretes (lluint totes l'airosa mantellina blanca), els homes i els nois, ocupaven tot el restant de l'hemicicle, a un costat i altre del trono.

DISCURS DEL MESTRE NICOLAU

El president del Jurat, mestre Antoni Nicolau, està mólt delicat de salut i no pot llegir personalment, però fa llegir pel séu fill, el magnífic discurs que publiquem en altre lloc, que és una glorificació de la cançó popular catalana, i una magnífica glosa de la vinticinquena de la vida artística del nostre Orfeó.

Fou escoltat amb veritable fruició i coronat per unànimes i entusiàstics aplaudiments.

LA MEMORIA DEL JURAT

El secretari del Jurat, el mestre Francesc Pujol, va llegir la crítica de les composicions presentades a concurs.

Començà amb unes belles paraules en elogi de la cançó popular catalana, lligant-la amb l'existència de l'Orfeó, ja que—dèia—és sa vida mateixa, ella cir-

va de Sau (Vich).

Es un magnífic recull de cançons enterament desconegudes moltes d'elles i amb notables variants les altres.

Premi extraordinari de 125 ptes. al Recull de tonades amb els corresponents textos de cançons populars de les feines «d'es camp de Mallorca», autor Antoni Pol, de la ciutat de Mallorca; i al «Recull de cançons populars de Mallorca», autor Antoni Josep Pont, de Lluchmajor (Mallorca).

També mólt interessant i mólt més extens, ja que no es circumscriu a una modalitat de cants, sinó que les comprèn totes.

Accèssits de 50 ptes. al recull «Pirenenques», d'En Tomàs Buxó, i al recull «Jocs d'infants», autor....

Es una tria de melodies de la comarca d'Olot, mólt ben feta.

VIII. Premi de 250 ptes. a la col·lecció de tonades de ballets i dances populars mallorquines.

Autor: Mossèn Antoni Josep Pont.

Es una interessantíssima col·lecció feta amb molta cura i completa, i les dances són explicades amb una gràfica mólt enginyosa.

IX. Premi de 150 ptes a la col·lecció de cançons populars de mainada «Jocs i rimes infantils».

Autor: Valeri Serra i Boldú, de Bellpuig de la Plana d'Urgell.

Són propies de la comarca urgellenca i mólt característiques i interessants.

Accèssits. A la col·lecció «Qui canta, sos mals espanta», de Mossèn Antoni Pont, i a la col·lecció «Sentors de la terra», d'En Gabriel Castellà i Raich, d'Igualada.

X. El premi de 250 ptes. al millor estudi sobre les tonades populars catalanes, s'ha declarat desert.

El mestre Pujol es va doldre de que no es presentés cap treball per aquest tema, car ja és hora—deia—de que les nostres belles melodies fossin estudiades i comentades degudament, ja que és segur que llur estudi i els comentaris que sugerissin portarien a conclusions ben inesperades sobre llur origen i desenrotllament, i serien d'un profit inestimable, tant per als músics com per als musicòlegs i folk-loristes.

(Grans aplaudiments.)

LA REGINA DE LA FESTA

El mestre Joan Manén, al proclamar el guanyador del premi d'honor, al mig d'una ovació pujà a l'estrada. De mans del president recollí el formós ram simbòlic que anava adornat amb una rica cinta de bandera catalana, i acompanyat dels mestres Millet i Pujol, del senyor Moragas i Martí i Ventosa, anà a oferir-lo a la dama que havia de presidir la bella festa.

Un gran aplaudiment i els sons de les orgues, entonant solemnial marxa, anunciaren que entrava a la sala la Regina, i al mig d'una ovació passà a ocupar el trono.

El president proclamà Reina de la Festa a la gentilíssima damisel·la Na Elisabet Llorach i Dolsa.

La Regina posada en el trono, era un dels més bells encisos de la festa. Habillada amb un sumptuós trajo verd amb brodats de plata i vidrims, i artísticament embolcallada amb un mantell de riquíssima blonda que, enlairada per una alta pinta, graciosament li cobria la testa, presentava una bella visió d'art.

Segueix a 5.ª pàgina